

Inleiding bij het verhaal *Eén nacht, Markovitsj*

Dia 1

Bij de voorbereiding van deze lezing viel het me op dat er in het thema van het verhaal ten minste drie niveaus te onderscheiden zijn.

Toen ik dat door had, heb ik aan de hand van die drie lagen deze inleiding gemaakt.

Dit zijn ze:

- Tragiek van een individu
- Tragiek van een volk
- Tragiek van een staat

In deze volgorde krijgt u de inleiding gepresenteerd

Dia 2

Tragiek van een individu

Het thema van het verhaal begint bij individuen, wordt daarna zichtbaar in wat het Joodse volk te verduren had en nog heeft en komt tenslotte tot uitdrukking in de huidige politiek van de staat Israël.

De tragiek in Jacob Markovitsj' leven is dat hij zich altijd een bijfiguur in andermans verhaal voelt.

Bladzijde 34

Vanaf de dag dat hij geboren werd, voelde Jacob Markovitsj zich slechts een bijfiguur in het verhaal van anderen, een subplot, een verre maan die zijn licht aan een of andere zon ontleent. Hij was de zoon van zijn ouders en ondergeschikte van zijn commandant en vriend van Zeëv Feinberg.

Bladzijde 49 en 51

De strijd die Jacob Markovitsj voert tegen de boom van zijn jeugd, die later helemaal niet zo indrukwekkend en onoverwinnelijk blijkt te zijn, bezorgt hem een minderwaardigheidsgevoel. En ook met het land dat zoveel beloftes moest inhouden, blijft Markovitsj de verliezer. Tenslotte zal hij de grootste nederlaag onder ogen moeten zien: Bella accepteert hem niet als haar echtgenoot en hoe hard hij ook zal hopen op een wonder, zij kotst hem uit, en ontvlucht hem zodra zij daartoe de gelegenheid krijgt.

Jacob Markovitsj deed zich te goed aan de granaatappel. De vrucht was zoet, en zo ook zijn gesprek met Feinberg, maar het nachthemd van Bella was nog zoeter. Toen hij dat tegen Feinberg zei, keek deze hem minachtend aan. 'Met een nachthemd gaan slapen en hopen dat er, als je wakker wordt, een vrouw in ligt? Ben je nou helemaal? Dat gaat niet gebeuren, hoor. Nu niet, over een jaar niet en ook niet over twintig jaar.'

'Dan maar over dertig jaar. Of veertig. Weet je wat, Feinberg?. Misschien ook nooit. Maar ik hoop, en dat is ook wat waard. En misschien, als ik hard genoeg hoop, heel hard, misschien dat die hoop uiteindelijk werkelijkheid wordt. Kijk ons maar, kijk dit land eens. Tweeduizend jaar hopen we erop, wachten we erop, we slapen 's nachts met de mouw van het nachthemd in onze armen, want wat is de geschiedenis anders dan een mouw van een nachthemd zonder geur?

En denk je dat dit land ons wil? Denk je dat het onze liefde met liefde beantwoordt? Kletskoek! Het kotst ons keer op keer uit, het stuurt ons naar de hel, hakt genadeloos op ons in. Met de Romeinen en de Grieken en de Arabieren en de muggen. Nou en? Hoor je iemand hier zeggen: "Als het land me niet wil, dan ga ik weg?" Hoor je iemand zeggen: "Je kunt je niet met geweld vasthouden aan een land dat vanaf het allereerste moment van je af wil?" Nee. Je houdt je uit alle macht vast en je hoopt. Je hoopt dat het land uiteindelijk om zich heen kijkt en ons ziet en zegt: "Die daar. Die wil ik."

De tragiek van Bella Seigerman

Bella Seigerman ontvluchtte de kilheid van de samenleving en de Europese kou. Haar droom van de schoonheid van de kunst der poëzie neemt ze mee naar haar nieuwe land.

Echter die droom en de belofte van het land dat geurt naar sinaasappels worden een desillusie. Bella gooit de sinaasappels een voor een het raam uit.

Nog even gloort er hoop voor haar als zij de gedichten van Rachel uit het Duits naar het Hebreeuws vertaalt en probeert uit te geven. Geen enkele uitgever is echter bereid de poëzie van iemand die zich verhangen heeft en ook nog gedichten in het Duits schreef, uit te geven. De enorme teleurstelling daarover krijgt een bijzonder accent als blijkt dat haar beste vriendin, Sonja, zich op hetzelfde

standpunt stelt als de uitgevers. Bella raakt geheel gedesillusioneerd.

Bladzijde 20, 329, 330, 340

De tragiek van Zeëv Feinberg

Van Zeëv Feinberg wordt verteld dat hij in het zeemansrussisch staat te vloeken.

Zeëvs geschiedenis ligt blijkbaar ergens in het Rusland van zijn jeugd jaren.

Hij verlangt hevig naar het hebben van kinderen, maar zijn vrouw Sonja wordt maar niet zwanger. Het gemis van een kind maakt hem somber en depressief.

Wanneer het tot hem doordringt dat hij waarschijnlijk onvruchtbaar is, knakt zijn zelfvertrouwen en wordt hij nogmaals depressief. (p. 329, 330)

Zijn geestestoestand heeft een zeer negatieve invloed op Sonja. Zijn neerbuigende gedrag tegenover zijn zoon Jaïr, maakt dat de jongen de waardering van zijn vader zo erg mist dat zijn zelfvertrouwen erdoor aangetast wordt. Als reactie daarop wil hij een heldendaad verrichten om de waardering van zijn vader te verkrijgen. De uitvoering van dit plan loopt op een catastrofe uit. (p. 329 en 330)

Naast het verdriet om de dood van zijn kind moet Zeëv ook nog verwerken dat Jaïr de zoon van de adjunct-commandant is. (p. 340)

Zeëv Feinberg draagt een geweldige snor die als symbool van zijn manlijkheid moet gelden. Toch wordt dat symbool deel van zijn tragiek als hij beseft dat hij onvruchtbaar is.

Bladzijde 12

Iedereen lachte, maar Zeëv Feinberg lachte het hardst. En als Zeëv Feinberg lachte, beefde de snor op zijn bovenlip en sloeg uit in woeste golven, even bruisend en blij als zijn drager tussen de dijen van de jongedame was geweest.

Bladzijde 161,162, 300

De tragiek van Sonja

Sonja kan geen kind van Zeëv krijgen. Hij lijdt daaronder en zij is niet in staat hem te troosten. Dat komt doordat ze er in haar jeugd getuige van is geweest hoe een drenkeling zijn redder meetrok in

de dood door verdrinking. Deze traumatische gebeurtenis maakt dat zij doodsbang is door het verdriet van Zeëv meegezogen te worden in zijn depressie.

Bladzijde 300

Sonja heeft in haar jeugd moeten accepteren dat haar oudste broer de lieveling van haar moeder was en dat haar moeder haar een lelijke dochter vond die een voorkeur had voor jongensspelletjes. Sonja weet nog hoe ontzet ze was toen ze erachter kwam dat het bestond, het lievelingskind. Nu ze zelf moeder is, merkt ze dat Jaïr haar lievelingskind is en dat Naāma en Zeëv dat weten. Dat maakt haar verdrietig omdat ze zelf zo geleden heeft onder de afwijzing van haar moeder.

Dia 3

De tragiek van Abraham Mandelbaum

Het verdriet van Abraham Mandelbaum is bij weinigen in het dorp bekend, ook zijn vrouw Rachel heeft geen weet van zijn trauma's.

Bladzijde 16 - 17

Weinigen wisten dat hij 's nachts in zijn slaap zijn heimwee in het Pools uithulde, onbestemde zinnen over een wit lammetje murmelde, over een suikerappel en de gemeenschap van de kinderen.

Bladzijde 188,189,191

Tot overmaat van ramp denkt Abraham dat Rachel zich verhangen heeft omdat zij nooit van hem heeft gehouden en hij dat nooit heeft doorgehad.

Als dan ook nog het ovalen steentje dat hem troost gaf, zoek raakt, wordt hij waanzinnig van verdriet en wanhoop.

Bladzijde 155,186

De tragiek van Rachel Kanzelpult

Als Rachel Kanzelpult nog in Europa woont, is ze er getuige van dat jongetjes, alsof het een spel is, een oude Joodse man laten vallen, waardoor hij zijn schedelbot breekt. Het geluid van dat brekende bot zal haar altijd bijblijven.

Bladzijde 186

En toen keerde Abraham Mandelbaum terug naar huis en vond zijn vrouw in de slagerij, opgehangen.

Want juist nu de oorlogsgeluiden verstomd waren en de kranten feestvierden en de mensen in de straten dansten, juist nu begreep

Rachel Mandelbaum dat de stemmen in haar hoofd nooit stil zouden vallen. Zolang er gevochten werd hoopte ze dat als de Joden maar zouden winnen het misselijkmakende geluid van de gebarsten schedel zou ophouden en zij de andere stemmen weer zou horen: het lachen van de kinderen, het ruisen van het graan in de wind, het loeien van een koe. Maar nu was de overwinning uitgeroepen en ze hoorde nog altijd niets anders dan het bekende geluid, en ze wist dat ze er nooit van verlost zou worden.

Bladzijde 277, 279

In zijn woede en wanhoop verbrandt Mandelbaum alle bezittingen van Rachel. Bella kan nog net voorkomen dat de gedichten die Rachel heeft geschreven ook door het vuur vernietigd worden. Zij besluit de in het Duits geschreven gedichten naar het Hebreeuws over te zetten en ze daarna uit te geven. Tot haar ontzetting krijgt zij van uitgevers te horen dat de gedichten niet zullen worden gepubliceerd.

De redenen die ze geven maken Bella woedend:

'Ik heb ze vertaald, dag en nacht. Geloof me, zo iets moois heb je van je leven niet gezien. Dat vonden zij ook, de mensen van de uitgeverijen. Ze gaven toe dat dit land nog nooit zulke gedichten had gezien.'

***'Waarom willen ze de gedichten dan niet publiceren?'* vroeg Jacob Markovitsj.**

(....) 'Omdat ze geen toonbeeld is! Ze zeiden dat zo'n vrouw, die uitgerekend op de dag dat het Joodse volk zijn eigen land kreeg zich van het leven beroofde, die in de taal van de gojim schreef, die uit egoïsme en zwakheid een weeskind achterliet, dat zo'n vrouw niet als toonbeeld kon dienen'.

Jacob Markovitsj biedt Bella aan de gedichten dan zelf uit te geven. Als blijkt dat zij daartoe te weinig geld hebben en Sonja om financiële hulp vragen, wordt Bella's desillusie nog groter. Sonja vindt ook dat Rachel geen toonbeeld is van de vrouwen die de staat Israël moeten opbouwen.

Bladzijde 25, 29, 351

De tragiek van Efraïm Hendel

De adjunct-commandant Efraïm Hendel was Talmoedstudent in Polen, maar viel van zijn geloof af toen hij door de hoofdstraat lopend, zag dat alles van God verlaten was.

Van God verschoond. Bezoedeld door het alledaagse. Een stuk brood was niet meer dan een stuk brood. In het wijnglas zat geen druppeltje godheid.

Dit besef maakte hem radeloos en hij zwoer de synagoge en God af.

Bladzijde 351

Enmaal in Palestina aangekomen doet hij geestdriftig mee aan de opbouw van een eigen land. Zijn diepe vriendschap met Zeëv en zijn liefde voor Sonja beheersen zijn leven.

Als Zeëv in Europa is, hebben Efraïm en Sonja een kortstondige liefdesrelatie. Sonja wordt zwanger van Efraïm en krijgt een zoon. Sonja is zijn grote maar onbereikbare geliefde en zijn kind zal hij ook verliezen: *Soms kon een mens beter blind zijn. Hij zou Sonja en de jongen toch al nooit meer zien.*

Bladzijde 311

De tragiek van de ouders slaat over op hun kinderen

Zvi

In die twee weken had Zvi Markovitsj zijn ouders bestudeerd. Hij volgde ze nauwkeurig, zoals een onderzoeker dieren in een aquarium volgt. Hij zag de paringsdans van Jacob Markovitsj en de stekels die Bella daarbij uitzette. Hij zag het gif dat zij spoot en de geschenken die hij haar bracht. Al met al verschilden ze niet van de inktvis en de koraalduivel die hij op schoolreis naar het lab van de Technische Universiteit in Haifa had gezien.

Bladzijde 312

Zvi Markovitsj keek naar zijn ouders met een blik die gespeend was van illusies. Jacob Markovitsj schitterde niet langer. Bella was niet langer omgeven door een gouden aureool. Hij zag ze nu zoals ze waren, en daardoor moesten ook zij zichzelf zien zoals ze waren. En dat deed pijn.

Zvi internaliseert de tragiek van zijn ouders.

Bladzijde 316, 317, 318

Jair

De geur van Jaïrs perzikhuid is een doorn in het oog van Zeëv. Zijn ergernis gaat zo ver dat Jair daaronder gaat lijden. De jongen wil zo graag het respect van zijn vader winnen dat hij besluit net zo'n held te worden als zijn vader geweest is.

Aangezien er eigenlijk geen heldendaden meer te verrichten zijn, besluit hij samen met Zvi en Naãma de gevaarlijke tocht door de woestijn naar Petra te maken. Die tocht wordt hem noodlottig.

Bladzijde 317

Naãma

Naãma's tragiek is dat zij evenveel liefde en aandacht van Sonja zou willen krijgen als Jaïr.

Bij het horen van de naam van de adjunct betrok Sonja's gezicht heel even. Zeëv Feinberg merkte het niet, omdat hij met zijn gedachten bij zijn vriend was. Jaïr Feinberg merkte het niet, omdat hij bezig was zijn vader voor zich te winnen. Maar Naãma, die zoals altijd gespitst was op restjes genegenheid die Sonja haar mogelijk zou toewerpen, zag de vluchtige schaduw over haar moeders gezicht en bewaarde deze in haar hart.

Dia 4

Tragiek van een volk

Muren: getto van Warschau
muren rond Jeruzalem

TRAGIEK VAN EEN VOLK

WARSCHAU

JERUSALEM

Na het absolute dieptepunt, de Shoah, vluchten velen uit Europa weg naar Palestina in de hoop daar een vreedzaam leven op te kunnen bouwen. Wat komt daarvan terecht?

Inplaats van in een vrij en veilig land voor zichzelf en hun kinderen te kunnen wonen, komen zij tot de ontdekking dat ook in dit land oorlog en vijandschap heerst.

De muren rond het ghetto van Warschau worden de muren rond Israël, rond Jeruzalem.

Europa uitvluchten en hopen op een leven in vrijheid en veiligheid wordt weer een nachtmerrie. In het land van Abraham, Izaäk en Jacob wonen, wordt een geestelijke diaspora.

Dia 5

Joodse geschiedenis in de diaspora

Tijdens de inleiding van het boek *De Bekeerlinge* heeft u uitgebreid informatie gekregen over de eeuwenlange vervolging van Joodse mensen in Europa.

Daarom krijgt u hier in vogelvlucht een herhaling van die feiten.

1066 Bloedbad in Granada

1096 Bloedbaden op Joodse gemeenschappen in steden in het Rijnland
1099 Bloedbad onder Jeruzalemse Joden in de Kruisvaardersstrijd.
1190 Bloedbad in York
1278-1279 Moord en terreur op Joden in Londen
1290 Alle Joden worden uit Engeland verbannen

Dia 6

1298 Bloedbaden in het Zuid-Duitse Frankenland
1306 Verbanning van bijna alle Joden uit Frankrijk
1336-1338 Armleder bloedbaden
1391 Bloedbaden in Aragon en Castilië

Dia 7

1394 Opnieuw worden alle Joden uit Frankrijk verbannen
1492 Uitzetting van alle Joden uit Spanje
1497 Uitzetting van Joden uit Portugal

Velen zoeken hun heil in Oost-Europa

Dia 8

In de 18e,19e en 20ste eeuw ontstaan er nationalistische gevoelens bij Europese volkeren, de toenemende integratie van Joodse mensen mislukt daardoor. Hierdoor komen sommige Joodse leiders tot het inzicht dat Joodse mensen nooit echt veilig zullen zijn in Europa vanwege opkomend nationalisme en vooral de Blut-und-Boden-ideologie.
Het Idee van het Zionisme wordt geboren.
De Dreyfus-affaire te zien als voorloper van 'eigen volk eerst'.
Stelselmatige onderdrukking en racisme van Joodse inwoners in heel Europa gevolgd door de Shoah (Holocaust)
Uittocht uit het Angstland, Europa naar Palestina

Dia 9

Voorbeeld van perverse Jodenhaat
Bloedsprookje

De eerste op het Bloedsprookje gebaseerde beschuldiging, die het begin vormt van een lange reeks beschuldigingen, vindt plaats in 1144.

Het heeft verregaande gevolgen voor Joden.

Het verhaal begint met het gerucht dat Joden een christenkind gevangen hebben genomen. Ze zouden het kind gedood hebben door het meerdere malen in zijn hoofd te steken, wat de doornenkroon van Jezus moet symboliseren. Ze zouden hem na zijn dood in bloed ondergedompeld hebben en het bloed gebruikt hebben voor matses in de tijd van Pesach.

De jongen die gedood was, was de twaalfjarige William uit Engeland. Het verhaal is afkomstig van Theobald, een voormalige Jood, die monnik was geworden. Hij beweert, dat Joodse leiders jaarlijks in Frankrijk samenkomen om te beslissen in welke stad een christenkind gedood moet worden.

Voor christenen wordt William een heilige en er worden zelfs pelgrimages ondernomen naar zijn graf. De mythe duikt op in verschillende plaatsen in Europa, Rusland en het Midden-Oosten. Al in de dertiende eeuw laat Paus Innocentius IV de mythe onderzoeken. De conclusie luidt dat christenen de mythe hebben bedacht om Jodenvervolgung goed te praten. Toch gaan de aantijgingen, processen en de executies gewoon door.

In 1934 veroordeelt de Katholieke kerk de beschuldigingen en het bestaan van de mythe.

Hitler gebruikte de mythe als argument voor de Holocaust.

Toch leeft de mythe ook nu nog voort. Zo bestaan er verscheidene groepen die actief zijn op internet en menen 'bewijzen' te hebben dat de Joden christenkinderen ritueel vermoorden.

Dia 10

Zionisme

Als een reactie op eeuwen vervolging en verbanning, ontstaat in de 19e eeuw het idee om een eigen land te stichten: het Zionisme.

De bedenkers van dit idee zijn:

Nahum Sokolow	(1859 - 1936)
Theodor Herzl	(1860 - 1904)
Chaim Weizmann	(1874 - 1952)
Zeëv Jabotinsky	(1880 - 1940)

PAUZE

Dia 11

Tragiek van een staat

Duizenden vluchten uit Europa en proberen een nieuw leven op te bouwen in Palestina.

Waarmee de tragiek van deze staat is geboren. Je hoeft slechts te kijken naar de beelden die veelvuldig in het nieuws zijn om de tragiek tot je door te laten dringen.

Alleen dia's tonen tot dia 15 daarna de tekst.

TRAGIEK VAN EEN STAAT

Dia 12

Dia 13

Dia 14

BRITS MANDAAT IN HET MIDDEN OOSTEN EN PALESTINA

14

Dia 15

15

Dia 16

15

Jacob, Rachel en Bella komen in Palestina waar de Britten reeds vanaf 1922 het mandaat voeren. Lang voordat zij de reis ondernemen zijn velen hen per schip voorgedaan onder invloed van het Zionisme.

Tegen de tijd dat de eerste Zionisten in Palestina aankomen, wonen er zo'n 1.25 miljoen Arabieren.

Het doel van het Zionisme is om ongeveer 800.000 Joden, voornamelijk uit Europa, naar Palestina te brengen, om het land te bewonen en uiteindelijk een eigen staat te stichten. Daartoe moeten zoveel mogelijk Arabieren uit hun steden en dorpen verdreven worden. Het idee van de UN om Palestina in twee delen op te splitsen wordt door de Joodse leiders uit die tijd geaccepteerd, maar het doel om heel Palestina in te lijven blijft op de achtergrond aanwezig.

Dat het Britse bestuur niet blij is met de komst van zoveel Joodse immigranten valt te lezen op bladzijde 25 van het verhaal.

Zeëv en Efraïm zijn net aangekomen op de kust, maar zijn zo verdiept in hun schaakspel dat ze geen aanstalten maken om van boord te gaan.

Midden in het tumult van de boten die te water gelaten werden bleven de twee mannen spelen. Ze keken geen van beiden op hun horloge. Ze hadden al zoveel zoete lippen geproefd dat ze geen haast hadden om de grond van het Heilige Land te kussen. Twintig minuten later kwam de kapitein hun hut binnenstormen. 'Als de Britten u pakken, mag u de hele weg terug naar Europa schaken!' De toekomstige adjunct leek deze mogelijkheid aandachtig te overwegen. Tenslotte bond hij in. 'Ik hoop dat je met één hand kunt zwemmen, Feinberg, want met de andere hand hou je je stukken vast.'

Op 29 november 1947 beslist de UN dat een deel van het Mandaatgebied naar de op te richten staat Israël zal gaan. Een ander deel zal de Palestijnse staat worden. De stad Jeruzalem zal voor een deel Joods worden en voor een ander deel Palestijns. Helaas nemen de omliggende landen geen genoegen met deze resolutie van de UN en beginnen onder leiding van Egypte een oorlog.

Er zullen nog vele oorlogen en incidentele aanvallen op de jonge staat plaatsvinden en het resultaat daarvan is dat Israël langzamerhand het hele Palestijnse gebied in bezit neemt.

Rachel Kanzelpult, die uit Europa gevlucht is in de hoop nooit meer een oorlog te hoeven meemaken, wordt door een van die oorlogen opnieuw zo getraumatiseerd dat zij een einde aan haar leven maakt.

Bladzijde 186

Vanaf het moment dat ze ontdekt had dat de oorlog haar wel degelijk de hele weg van Europa tot hier kon achtervolgen, begreep ze ook dat ze er nooit zeker van zou zijn dat de oorlog voorbij was. Dat ze werkelijk veilig was.

Jonge historici uit Israël, die zich de Nieuwe Historici noemen, hebben onafhankelijk van elkaar historisch onderzoek gedaan naar de oprichting van de staat Israël en de consequenties van de oorlog van 1948. Ze kregen toegang tot militaire rapporten en officiële staatsdocumenten over die oorlog.

Hun belangrijkste conclusie is dat de Joodse troepen ongewapende burgers van Palestina stelselmatig hebben vermoord.

In het verhaal over adjunct Efraïm Hendel wordt over het in bezit nemen van Palestijnse bezittingen en de moorden op Arabieren verteld.

Bladzijde 209

De adjunct bleef nog lang aan zijn bureau zitten. Toen stond hij op en ging het enige doen waar hij goed in was: Arabieren doden. Hij doodde ze in Galilea en in Hebron, hij doodde ze in de straten van Jeruzalem en in de stegen van Jaffa. Telkens als de Joodse gemeenschap behoefte had aan represailles, aan bescherming of - om eerlijk te zijn en om de geschiedenis getrouw te blijven - aan een kansrijk initiatief, was de adjunct de eerste die het voorbeeld gaf. En men vernoemde baby's naar hem nog voordat hij dertig werd.

Bladzijde 210

Als de adjunct na een feest ter ere van een van die baby's wegvlucht uit dat feestrumoer omdat de mensen er dingen zeggen die volgens hem niet waar kunnen zijn, hoort hij: 'We hebben ze uit Lod verjaagd, we hebben ze uit Jaffa verdreven, nu zal het land veertig jaar rust hebben!' De adjunct verstijfde halverwege een knik. 'Nee,' zei hij, ' dat zal het niet.'

Want hij kon wel zeer bekwaam knikken, en een heldensprookje op zijn tijd best wel accepteren, maar bij dit soort zelfbedrog kon hij zijn mond onmogelijk houden. Hij had toch zelf de ogen van de inwoners van Lod gezien toen ze wat spulletjes bij elkaar pakten en aan de grote trek begonnen. Hij had de blakerende zon gezien. Hij had een vrouw gezien die haar dode kind probeerde te zogen. En toen hij in haar ogen keek, toen hij in de ogen van alle Arabieren keek, was het alsof hij zijn eigen ogen in de spiegel zag. Want hij herkende de blik, De blik van iemand die datgene wat hem het allerdierbaarst is aan een ander heeft verloren.

Bladzijde 211

Zonder afscheid te nemen van wie dan ook en met de maanzaadkoek nog in zijn hand verliet de adjunct het huis. De gasten keken hem na en haalden hun schouders op. Doden kon hij als geen ander, maar voor een gezellig gesprek kon je net zo goed bij een wandklok zijn. Terwijl zij nog een glaasje limonade inschonken, draafde de adjunct naar Jaffa. Hij moest weten of het klopte, of de blik van een Arabier die van een afstand naar zijn land keek, inderdaad identiek was aan die van een man die van een afstand naar zijn geliefde kijkt. In Jaffa aangekomen moest hij de straten doorkruisen voordat hij er een vond. Hij greep de man bij zijn strot en drukte hem tegen een muur en keek hem bij het flauwe licht van een straatlantaarn lang in zijn ogen. Had hij er maar angst in gezien, Maar nee, de Arabier keek terug met een andere, hem al te vertrouwde blik. Hij trok zijn handen weg en liet hem gaan. Nu wist hij het zeker: zoals hij overal waar hij kwam de sinaasappelgeur van Sonja rook, zo zouden deze mensen tot in lengte van dagen de citrusvruchten en olijven en druiven blijven ruiken die ooit van hen waren geweest.

Dia 17

**In 2017 bestaat Israel 70 jaar.
Maar de muren om deze staat worden hoger en hoger.
Hoger en dikker dan die rond de getto's uit de Tweede
Wereldoorlog.**

Een ontstaansmythe

**Je zou het verhaal van Markovitsj kunnen aanmerken als een mythe
voor het ontstaan van de staat Israël.**

De tragische helden uit deze mythe zijn dan:

**Sonja,
Bella Seigerman,
Rachel Kanzelpult,
Jacob Markovitsj,
Zeëv Feinberg,
de adjunct-commandant Efraïm,
Abraham Mandelbaum.**

**Zij zouden de stichters moeten zijn van de nieuwe staat, maar van
deze opdracht komt niet veel terecht, immers Zeëv is onvruchtbaar.
Jaïr, zoon van Sonja en Efraïm zou de opvolger moeten zijn van de
dynastie die de staat moet ontwikkelen, maar hij sterft.
Markovitsj blijft kinderloos, want zijn zoon is het kind van een
onbeduidende dichter, die voor Bella als symbool van de waarheid
heeft afgedaan.**

**De adjunct-commandant Efraïm verliest zowel Jaïr als Sonja.
Abraham Mandelbaum is waanzinnig geworden vanwege het
verdriet om Rachels dood.**

**Voor Sonja geldt dat zij haar ideaal van een rechtvaardige
samenleving waarin iedereen gelijk is, opgeeft na de dood van haar
zoon Jaïr.**

Rachel is zo getraumatiseerd dat zij weigert te leven.

**Voor Bella zijn zowel het ideaal van de poëzie als de belofte van het
land dat geurt naar sinaasappels niet uitgekomen.**

Kortom, de staat in wording komt niet tot ontwikkeling en hieruit valt zelfs op te maken dat het verhaal kritiek levert op Israël zoals dat zich anno nu manifesteert.

Het land van de Palestijnen wordt verder geannexeerd, de Arabieren in Israël worden als tweederangsburgers behandeld. De omliggende Arabische landen vormen een voortdurende dreiging voor het bestaan van Israël.

Dia 18

De Vuist

Israël is in voortdurende staat van oorlog.

Dia 19

Tempelberg crisis van juli 2017

Dia 20

Rawabi

Rawabi, de nieuwe Palestijnse stad op de westelijke jordaanoever, 2016. Omdat het jaren duurde voordat de stad daadwerkelijk

bewoond kon worden – de Israëliëse regering gaf geen toestemming voor waterleidingen en toegangswegen – ziet de stad er nog steeds op sommige plaatsen uit als een spookstad.

Dia 21

Zou het anders kunnen?

**AND DON'T FORGET THAT THE FIST, TOO,
WAS ONCE THE PALM OF AN OPEN HAND, AND FINGERS**

Dia 22

Psychologie als vredesduif.

In Psyche en Brein van februari 2018 vond ik een tekst over houdingverandering met betrekking tot vijanddenken. Ik wil de samenvatting zo als die in Psyche en Brein staat, u niet onthouden.

Psychologie als vredesduif

Een eenmalige psychologische workshop verbetert de houding van Israëliërs ten opzichte van de Palestijnen.

Door Melissa Vanderheyden

Tijdens een onderzoek in 2011 legde Israëliisch psycholoog Eran Halperin twee korte teksten voor aan Israëliische en Palestijnse vrijwilligers. De ene tekst ging over de stabiliteit van groepen, de andere over het vermogen van een groep om van mening en van gedrag te veranderen. Geen van de teksten ging specifiek over het Israëliisch-Palestijns conflict, maar de proefpersonen die de tweede tekst lazen, hadden achteraf een positievere houding tegenover de andere partij. Positieve resultaten, maar Halperin had geen idee of zijn methode ook zou werken in de echte wereld.

Daarom herhaalde hij zijn experiment, maar dan 'in het veld'. Samen met Britse en Amerikaanse onderzoekers zette hij een proef op poten, waarbij ruim vijfhonderd Israëliërs deelnamen aan een vijf uur durende workshop. De deelnemers dachten dat het ging om een workshop leidinggeven. In werkelijkheid kregen ze een van de drie experimentele workshops.

De eerste workshop bouwde verder op het eerdere onderzoek van Halperin en leerde de deelnemers dat groepen van mensen kunnen veranderen en dat leiders een grote rol spelen bij het stimuleren van die verandering.

De tweede workshop leerde de deelnemers dat het belangrijk is om het stand-

punt van anderen in te nemen wanneer je een groep leidt. Van de standpunt-workshop is eerder bewezen is dat hij bijdraagt aan het oplossen van conflicten, en de onderzoekers wilden weten of hun aanpak net zo goed was. De derde workshop leerde de deelnemers om te gaan met stress en was bedoeld als controlebehandeling (vergelijkbaar met een placebo).

Voor de workshop beantwoordden de deelnemers een vragenlijst, die ze ook vlak na de workshop, twee weken, twee maanden en zes maanden nadien invulden. Aan de hand van de antwoorden concludeerden de onderzoekers dat de workshop die ze zelf ontwierpen de houding van de deelnemers ten opzichte van de Palestijnen verbeterde, in vergelijking met de stress-workshop. De deelnemers hadden meer hoop op een oplossing en waren meer bereid tot toegevingen. Hun methode werkte net zo goed als de reeds bewezen standpunt-workshop en op sommige vlakken zelfs beter: de deelnemers hadden achteraf meer hoop en vertrouwen. **P&B**

MEER OVER DIT ONDERWERP

Testing the Impact and Durability of a Group Malleability Intervention in the Context of the Israeli-Palestinian Conflict. Eran Halperin e.a. in *PNAS*, 2018.

Dia 23

Er is heel veel informatie over de al zo lang durende oorlog tussen de Palestijnse staat en Israël.

Als u daarover wilt discussiëren kunt u op het internet veel feiten en meningen vinden.

In deze dia staan een paar urls die naar websites verwijzen.

www.hln.be/nieuws/buitenland/israel-palestina

www.nu.nl/midden-oostenconflict

www.volkskrant.nl/israelisch-palestijns-conflict-storystream

www.amnesty.nl/landen/israel-en-palestina

israel-palestijnen.blogspot.com

www.trouw.nl/.../dialog-is-de-enige-weg-voor-oplossing-is

www.nrc.nl/nieuws/.../israel-wint-een-ronde-en-de-palestijnen.

[www.trouw.nl/.../-wie-oordeelt-over-israel-oordeelt-over-de aard van de mens](http://www.trouw.nl/.../-wie-oordeelt-over-israel-oordeelt-over-de-aard-van-de-mens)

Trouw

'Het joodse bloedsprookje berust misschien op waarheid'

HOME

Van onze buitenlandredactie – 13 februari 2007

Een heikeler onderwerp is nauwelijks denkbaar. De Israëlische media dansen er dan ook voorzichtig omheen, maar ook zij ontkomen er niet aan het te melden: Een Italiaans-

Israëlische historicus beweert in zijn boek *Pasque di Sangue* dat de eeuwenoude aantijgingen dat Joden het bloed van geofferde christen-kinderen in de wijn en het pesachbrood verwerkten, niet helemaal ongegrond hoeven te zijn.

De historicus, hoogleraar Ariël Toaff, voegt er meteen aan toe dat, als het waar blijkt te zijn, die rituele moorden zijn gepleegd door een kleine fundamentalistische sekte en absoluut niet algemene praktijk waren.

In de Middeleeuwen was er regelmatig sprake van geruchten dat de joden zich schuldig zouden maken aan het plegen van rituele moorden en het bloed van onschuldige christen-kinderen zouden gebruiken voor de bereiding van het Pesachmaal. Dit soort geruchten resulteerde vaak in massamoorden.

Joden werden levend verbrand en joodse gemeenschappen werden uitgeroeid.

De bloedsprookjes dienden later ook de nazipropaganda en nog altijd doen zij de ronde, onder meer de afgelopen jaren in Arabische en Iraanse media.

Historici verwierpen tot nu toe dat de offerpraktijken daadwerkelijk plaatsgevonden hebben. De belangrijkste 'bewijzen' berustten altijd uit door marteling verkregen bekentenissen van Joden die van rituele moord waren beschuldigd.

Toaff, een gerenommeerd historicus, zegt nu in zijn boek dat sommige van die rituele moorden mogelijk werkelijk hebben plaatsgevonden, en zijn gepleegd door Duitse Asjkenazische Joden in Italië als vergelding voor wreedheden van christenen.

Dit weekeinde liet de Bar-Ilan universiteit in Tel Aviv, waar Toaff de Middeleeuwse en Renaissance- geschiedenis doceert, weten dat de historicus gevraagd zal worden om de resultaten van het onderzoek nader te verklaren. Maar in een vraaggesprek met de Israëlische krant *Ha'aretz* voer Toaff uit: „Ik zal mijn toewijding tot de waarheid en academische vrijheid niet opgeven, zelfs niet als de wereld mij kruisigt.”

Toaff vervolgt dat het hem spijt dat zijn stellingen zijn verdraaid. „Ik wilde aantonen dat ook de Joodse wereld in die tijd gewelddadig was, onder andere omdat Joden het slachtoffer waren van het christelijke geweld. Natuurlijk stel ik niet dat het Jodendom moord zou goedkeuren. Maar binnen het Asjkenazische jodendom bestonden extremistische groeperingen die zo'n daad konden begaan en rechtvaardigen.”

De kleine Joodse gemeenschap in Italië is geschokt door het boek en vreest dat het het antisemitisme aanwakkert. De schok is dubbel zo groot omdat Ariel Toaff de zoon is van de prominente Italiaanse rabbijn Elio Toaff. Vader Elio was de rabbijn die twee decennia geleden paus Johannes Paulus II in zijn synagoge in Rome ontving. Het was een keerpunt in de zacht gezegd moeizame verstandhouding tussen de Joden en de Rooms-Katholieke kerk.

Interview

By [Hannah Beckerman](#)

The novelist and psychologist on the incident that inspired her new book, the impact of cultural boycotts and why she can't leave her homeland

Sun 13 Mar 2016 09.00 GMT Last modified on Thu 22 Feb 2018 12.52 GMT

Ayelet Gundar-Goshen: 'It's hard to have empathy with people who don't look like you.'
Photograph: Bild © Katharina Lütscher

Ayelet Gundar-Goshen is an Israeli novelist, screenwriter and psychologist. Her debut novel, *One Night, Markovitch*, won the Sapir prize for debut fiction – Israel's Man Booker – and her second, *Waking Lions*, is already a German bestseller. She has also worked for the Association for Civil Rights in Israel.

The catalyst for the drama in *Waking Lions* is a rich, Jewish doctor running over an Eritrean refugee and deciding to flee the scene. Where did that idea come from?

When I was backpacking in India, I met an Israeli guy who'd run over a local Indian and didn't stop. When he told me this I thought there's no way he wouldn't have stopped if he'd hit me – an Israeli woman, the same age as him. But when somebody looks different and you're certain nobody has seen – I wanted the reader to ask if they're sure they wouldn't do the same.

There's a biblical sensibility to *Waking Lions*; it reads like a modern morality tale about guilt, penance and displaced people.

Absolutely. The refugees who are walking from Eritrea to Israel these days are walking the exact same road that the people of Israel walked when they left Sinai for the promised land. But now we, the Jewish people, are the gatekeepers. This is something that haunted me as I sat down to write the novel.

There's a sense in the novel that the Eritrean refugees are almost invisible to the privileged Israelis.

Exactly. These refugees are completely unseen. The people who take your bags in the supermarket, the people who clean your table in the restaurant: they're next to us but we don't bother to look at them. And this is really the story of Jewish history: of being unseen.

Right now, Israel gives the definition of a refugee to less than 1% of people knocking at our door from Eritrea

One of the novel's themes is that there are no cultural differences in human suffering. Do you think that empathy is missing from contemporary debates around immigration?

I think it's hard to have empathy with people who don't look like you. And I think we [Israelis] tend to forget that we are a nation of refugees. I think we see them as an economical threat, but we don't really see them as people escaping for their lives.

What changes would you like to see in Israeli government policy towards refugees?

Right now, Israel gives the definition of a refugee to less than 1% of people knocking at our door from Eritrea. And what they usually say is that we can't have all of Africa coming here. But there are a lot of numbers between 1% and 100%. It has to be more than 1%.

You've said previously that for people to have kept praying for the establishment of Israel, they needed "a big hope or a big insanity". Which do you think it was?

You can't long for something for 2,000 years and then suddenly have it and not go a little bit crazy. I still have hope but I think it's insane to raise my kids here.

But you wouldn't want to raise your kids anywhere else?

I wouldn't be able to leave Israel, even as much as I hate the current government. I'm too rooted in the culture and in the language. And I also feel it would be irresponsible. People in

Israel call leftwing people like me traitors and I don't think we're traitors at all. I think that to really love your country is to stand there and to fight when you think what it's doing is wrong.

As a psychologist, if Israel were your patient, what would be your professional diagnosis?

Severe post-traumatic stress disorder. When you have a patient with PTSD, it's the trauma that still colours everything.

So how would you help Israel recover?

Continuously and patiently remind Israel where it is now. That the present and the past are not the same thing. But then again, I think Israel is a much more stubborn patient than any patient I ever met.

There's been a lot of debate in Britain around cultural boycotts of Israel. Do you think boycotts are effective?

I think cultural boycotts are a catastrophe; first, they give privilege to ignorance. It's ignoring the complexity of Israeli society. And I think complexity and diversity are exactly what readers and writers should seek daily.

Second, they just help the siege mentality. If we're talking about Israel having PTSD, cultural boycotts strengthen that – you're not paranoid if people really are chasing you.